

Grönlandsrapport 6

26 juni 2002

Sommaren kom till Sydkap i Scoresbysundsfjorden lagom till midsommarkvällen. Då lossnade nämligen isen i bukten nedanför stugan och flöt ut i de två vakar som under några dagar växt sig allt större utanför var sin udde och som just denna dag förenats till en. Islossningen som pågår för fullt går oerhört snabbt. På en vecka har det öppna vattnet vuxit till ett antal kvadratmil. Större delen av fjorden är emellertid fortfarande isbelagd.

Det blev aldrig någon riktig ordning på lössnö som kom under långfärden i april (se grönlandsrap. 5). Den satte sig något av värmen i maj, men eftersom det inte blev så värst med minusgrader under nätterna kom aldrig den förväntade skaren. Istället blev det en direktövergång från lössnö till blötsnö som blev vatten. Under några veckor täcktes fjordisen av ett decimeterdjupt vattenlager. Landbacken blev allt mörkare och smältvattnet forsade nedför fjällsluttningarna. För det mesta strålade solen från klarblå himmel dag som natt. Under samma tid tilltog den i förra rapporten omtalade

tilltagande flugplågan som snart nådde sin kulmen och sedan avtog till lite humanare nivå.

Efter hand öppnade sig alltfler sprickor i den 1,5 meter tjocka fjordisen, som gjorde att ytvattnet på isen började strila ut i små bäckar. Vi provade att pimpla, och lägga ut späckagnad hajkrok och nät på olika djup. Inte en fisk, men väl en hel mängd sjöborrar.

Under dagarna låg sälar och solade sig på isen alltmedan kacklande gäss, änder och vadarefåglar invaderade landet. Silvertärnorna mutade in sina häckningsskär långt innan isen öppnade sig, och när den väl gjorde det i det strömmande vattnet utanför uddarna kom ejdrarna. I en slättsjö en mil härifrån började det myllra av gäss, kärrsnäppor, kustsnäppor, simsnäppor, roskarlar, tärnmåsar, alfåglar, smålommar och praktejdrar.

För den fågelintresserade kommer här datum för 1:a-obs av de olika fågelarterna. Korp och fjällripa är stannfåglar och har syns hela vintern:

- 3.4 Snösparv (*Plectrophenax nivalis*)
- 8.5 Stenskvätta (*Oenanthe oenanthe*)
- 9.5 Grå- el snösiska (*Carduelis flammea* el. *hornemanni*)
- 10.5 Spetsbergsgås (*Anser brachyrhynchus*)
- 16.5 Vittrut (*Larus hyperboreus*)
- 18.5 Vitkindad gås (*Branta leucopsis*)
- 19.5 Sädesärta (*Motacilla alba*)
- 30.5 Roskarl (*Arenaria interpres*)
- 30.5 Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)
- 30.5 Kustsnäppa (*Calidris canutus*)
- 3.6 Ejder (*Somateria mollissima*)
- 3.6 Silvertärna (*Sterna paradisaea*)
- 3.6 Tärnmås (*Larus sabini*)
- 4.6 Labb (*Stercorarius parasiticus*)
- 5.6 Kärrsnäppa (*Calidris alpina*)
- 5.6 Småskrake (*Mergus serrator*)

- 6.6 Fjällabb (*Stercorarius longicaudus*)
- 6.6 Bergand *Athya marila*)
- 6.6 Alfågel (*Clangula hyemalis*)
- 11.6 Havstrut (*Larus marinus*)
- 12.6 Stjärtand (*Anas acuta*)
- 13.6 Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*)
- 13.6 Praktejder (*Somateria spectabilis*)
- 13.6 Smålom (*Gavia stellata*)
- 20.6 Ljungpipare (*Pluvialis apricaria*)

Det underliga i kråksången är att tre arter – skärnäppa, islom och tobisgrissla- som borde komma tidigt och som var relativt vanliga förra året, ännu inte har haft lust att visa sig för oss. Floran är emellertid mera oblyg. Just nu är det en grönska med nyanser man knappt trodde var möjliga och blomster som slår ut på löpande band. Först på plats var purpurbräckorna den 21 maj. De var ensamma på täppan till mitten juni då de fick sällskap av rosenrot, fjällsippor, alprosor, kantjung, fjällvallmo och många andra polarväxter.

Trots att vi, först på grund av lössnön och sedan den intensiva snösmältningen, fick inställa den sista planerade månadsfärden norrut (vilken nog var den vi mest såg fram emot), är vi mer än nöjda med våra upplevelser. Vi har ju turen att bo i ett av det mest intressanta, djurrikaste och varierade området i hela fjorden. Det har gjorts dagsturer och övernattningsturer på längden och tvären, härsan och tvärsan, vi har filmat och fotograferat. Just att följa förändringen på nära håll dag för dag har nog varit den största behållningen med det här året.

Och än är det inte slut. En hel härlig sommar ligger framför oss. Vi har redan gjort lite kajakturer. Gummibåten Paddan ligger uppblåst på land och skall sjösättas så fort vi lokaliserat alla småhål och reparerat dem. När isen försvinner bär det iväg till alla områden vi ännu inte sett. Men det bästa med sommaren är nog ändå att rödingen nu gått ut i fjorden och åter fastnar i nätet längs stranden. Sista nedsaltade (och fettbrända) rödingen från förra årets fångst tvingade vi i oss i början av maj. Den var inte god.

En tråkig händelse i allt det fina vi upplevt var att Naala, vår ena tik, plötsligt dog av någonting i magen som gjorde att hon varken kunde behålla mat eller vätska. Två veckor senare fick Bamse, den andra tiken, fyra valpar.

30 juni.

Solen fortsätter att stråla och isen fortsätter att lossna. Den 27 juni fick den (islossningen alltså) god hjälp av en hård fönvind som höjde temperaturen till 23 plusgrader. Samtidigt hörde vi på Radio Sweden över kortvågen att Stockholm hade 13 och Göteborg 15 grader. Äntligen varmare än i gamla Svedala, tänkte vi.

För den temperaturintresserade kommer här som vanligt senaste tidens max- och mintemperaturer:

Maj:

17.+6,9/-8,4 18.+5,9/-6,8 19.+2,4/-3,1 20.+3,4/-3,4 21.+5,6/-2,9 22.+5,6/-1,9 23.+8,4/0
 24.+6,9/+2,0 25.+7,4/+2,0 26.+7,4/+0,5 27.+5,9/+1,0 28.+7,4/+1,0 29.+6,9/-0,2 30.+4,4/-0,9
 31.+7,4/-0,4

Juni:

1.+9,4/+2,0 2.+6,9/+2,0 3.+7,4/+1,0 4.+5,9/-0,4 5.+5,9/0 6.+8,4/-0,4 7.+7,9/+2,0 8.+7,9/+1,0
9.+13,9/+2,5 10.+9,4/+3,0 11.+10,4/+2,5 12.+12,1/+3,4 13.+9,9/+3,5 14.+9,0/+1,0 15.+8,9/+2,5
16.+7,9/+1,3 17.+7,4/+0,5 18.+11,6/+2,0 19.+9,9/+2,0 20.+8,0/+2,5 21,+12,4/+2,0 22.+8,9/
+2,0 23.+9,9/+2,0 24.+9,4/+3,4 25.+10,9/+2,5 26.+10,4/+4,5 27.+22,9/+4,5 28.+18,9/+10,5
29.+12,8/+7,0 30.+13,4/+7,0

Förmodligen blir det här sista rapporten, kanske det blir en till. Vi lämnar Scoresbysund 29 augusti och efter en knapp vecka på Island kommer vi hem till Sverige den 4 september.

Ha det så gott!

Svante